

Introducció

La proposta que els faig per als temps que compartirem aquests tres dies sants és la d'un acostament personal i orant al misteri de la Pasqua del Senyor. Les meves paraules van destinades a ajudar a aquest exercici d'oració personal: el meu objectiu no serà altre que deixar-los a les portes de diverses escenes de l'evangeli, i animar-los a entrar-hi personalment, perquè en la intimitat de la trobada i de la proximitat amb Jesús cadascú experimenti la gràcia singular i sempre nova que ens és promesa.

L'acostament que els proposo a algunes escenes de la Passió estarà marcat per dos suggeriments que fa sant Ignasi de Loiola en els seus Exercicis i que jo faig meus.

La primera és que el nostre acostament sigui un acostament «contemplatiu»: que ens acostem a l'escena discretament, amb els ulls, les orelles i el cor ben oberts, senzills, atents al detall, per deixar que ens impacti. Es tracta no tant de ser nosaltres els que prenguem la iniciativa, sinó de deixar que sigui el mateix misteri el que ens parli, el que ens toqui. I molt més encara hem d'evitar en la nostra contemplació que la nostra pregària es converteixi en un exercici moral o, menys encara, de comparació o mesura amb Jesús.

El segon suggeriment ignasià que recullo i els plantejo és que la nostra contemplació se centri en la persona de Jesús. Si em permeten dir-ho d'una manera una mica contundent, que no contemplem la Passió, Mort o Resurrecció de Jesús, sinó Jesús que pateix, mor i ressuscita; que contemplem no la Pasqua de Jesús, sinó Jesús en la seva Pasqua. Es tracta, doncs, de contemplar Jesús en alguns moments del seu Misteri Pasqual, d'acostar-nos a Ell amb ulls ben oberts i amb un cor ple de desig. Un acostament ple de desig però també ple d'humilitat, per evitar el perill de col·locar-nos nosaltres al mig de l'escena, o d'interposar el nostre ego com a pantalla entre l'escena o el misteri que contemplem i el nostre cor.

Per ajudar a no dispersar-nos en la nostra contemplació de Jesús, concretarem la nostra mirada i la nostra escolta d'aquests tres dies en tres frases directes de Jesús. Frases pronunciades en diferents moments del seu Misteri Pasqual, dites a persones de condició diversa i en situacions ben diferents, però totes plenes de sentit i de vida per a nosaltres.

Textos de Darío Mollá Llácer sj

«Judes, amb un bes traeixes el Fill de l'home?» (Lc 22,48)

L'escena que els proposo per centrar la nostra contemplació d'aquesta nit és l'escena de la detenció. Després del Sopar de comiat, que hem celebrat solemnement aquesta tarda, després de l'oració de Getsemaní.

Podem imaginar breument l'escena. Passem de la intimitat del Sopar i la solitud i silenci de l'oració a l'Hort, al guirigall, l'enrenou, la tensió, l'agressivitat d'uns i la por d'altres en la detenció. Davant per davant, en el primer pla de l'escena, dos personatges: Jesús i Judes. Fixem la nostra atenció en aquest primer pla. Cara a cara dos vells coneguts. Dos vells coneguts que han compartit en els últims anys moltes i diverses vivències i experiències. Experiències en públic, enmig de la multitud, però també confidències en petit grup. Dos vells coneguts que han compartit, fins fa molt poc temps, ideals de vida.

No és, evidentment, la primera vegada que Jesús i Judes es troben i es miren cara a cara. No és tampoc la primera vegada que en aquella nit es troben un davant de l'altre. Poques hores abans han compartit el sopar, un Sopar molt especial. En el seu transcurs, cadascú sabia ja on era l'altre. Tots dos estaven al límit: al límit de la seva entrega i del seu amor l'un, al límit del seu abisme l'altre. En el Sopar hi ha hagut un moment especial i molt difícil per a tots dos, moment en què Jesús ha dipositat tota la seva il·lusió i la seva intensitat d'amor i que, no obstant això, a un Judes decidit a la traïció se li ha fet insuportable i inacabable. Ha estat quan Jesús, «despullat del mantell i cenyida la tovallola» (Joan 13,4), renunciant a la seva condició de senyor i mestre i assumint la condició d'esclau, s'ha posat a rentar-li els peus. Que difícil i dur ha estat aquest moment per a tots dos! Jesús no ha volgut evitar-ho; com adverteix sant Ignasi en els Exercicis, «va rentar els peus dels deixebles, fins i tot els de Judes» (EE 289). Va començar per Simó, va seguir pels altres, i Judes, agitat i confós, el va veure posar-se davant seu. Va haver-hi paraules llavors? L'evangeli no ho diu. Però amb paraules o sense ens és possible contemplar Jesús als peus de Judes, només unes breus hores abans de contemplar-los els dos drets, cara a cara, a Getsemaní. Segurament

val la pena aturar la nostra contemplació en aquest moment abans de contemplar-los de nou tots dos en la detenció.

Hores després, ja no en la intimitat del sopar sinó en el tumult de Getsemaní, es tornen a trobar. Ara és Judes qui s'acosta per besar Jesús, per fer-li un petó, un gest que significa per als jueus el reconeixement del deixeble al mestre i l'amor per als cristians. És llavors quan Jesús pronuncia les paraules que els proposo que escoltem amb més atenció i aprofundiment: «Judes, amb un bes traeixes el Fill de l'home?» (Lc 22,48).

Una frase breu, a penes una pregunta plena d'incredulitat i dolor, però també ben plena de paraules carregades de sentiment: «Judes», el nom individual i personal de l'amic, amb aquesta plus afectiu que té sempre en l'evangeli, i en la vida, dirigir-se a algú pel seu nom. El «bes», signe de respecte, reconeixement i pau entre jueus i entre cristians. El verb «entregar», verb clau en l'evangeli per parlar del significat de la mort de Jesús. Cara a cara l'amic que lliura, que traeix, i l'amic que es dona.

En aquesta pregunta de Jesús se sintetitza no només el que està succeint aquesta nit, en aquell lloc i moment, sinó que se sintetitza molt del que és història humana. Una història permanentment travessada per un doble misteri: el misteri d'una infinita i incondicional capacitat d'estimar per part de Déu, però també el misteri d'una increïble capacitat humana de negar-se a l'amor. En el bes de Judes contemplem un dels gestos més bàsics de l'amor convertit en gest de traïció, i en la paraula personal i afectuosa de Jesús a Judes admirem que ni el dolor de la traïció impedeix la seva entrega per amor. No només «podria destruir els seus enemics i no ho fa», com diu Ignasi en els Exercicis (EE 196), sinó que fa un últim intent per alliberar l'amic Judes de la seva tragèdia.

Jesús davant de Judes representa la incondicionalitat de l'amor de Déu per nosaltres. Un amor sostingut. Un amor a prova de tot. Un amor també a prova d'engany i traïció. Un amor fins al límit: un límit que hi posa l'home, però no Déu. Com diu Ignasi a la seva contemplació del Sopar: «Acabat el Sopar, Judes surt a vendre Crist nostre Senyor» (289): és Judes qui surt del Sopar, no és Jesús qui l'exclou. I Jesús no solament no l'exclou del Sopar, sinó que té amb ell els mateixos gestos que amb els altres: compartir el pa, rentar-li els peus... Segurament amb l'esperança, finalment frustrada, de commoure el seu cor. No hi ha límit, ni dubte, ni restricció, ni excepció, ni condició en l'amor de Jesús pels seus deixebles, per Judes inclòs. És Judes qui se'n va. Som nosaltres els que ens en anem, els que sortim, els que oblidem...

Però la imatge de Jesús davant de Judes és també la imatge de profund misteri que ens cal contemplar molt si volem arribar a la maduresa humana i cristiana: el misteri d'un amor, el de Jesús, que malgrat la seva infinita radicalitat, malgrat

la seva total incondicionalitat, es manifesta inútil, impotent, incapaç de canviar el cor de Judes, de fer-lo desistir del seu propòsit. Ni en la intimitat del Sopar ni en el rebombori de l'Hort, la paraula, el gest o la mirada de Jesús canvien la determinació de Judes. En aquest assumir la impotència, sense renunciar per això al lliurament, és quan l'amor de Jesús es fa més gratuït, més sobrenatural, més salvador i també més il·luminador per a nosaltres. També el nostre amor a algú, per gran i sincer que sigui, pot fracassar i estavellar-se contra la seva impotència. No ens cal aleshores sinó seguir estimant amb més gratuïtat. Simplement perquè seguim Jesús.

Després de fixar-nos més en Jesús, podem també passar un temps contemplat particularment Judes davant de Jesús. Sens dubte commogut, sens dubte agitat per dins, sens dubte fet un mar de sentiments contraposats..., però incapaç ja de tornar enrere. No ho va fer en la intimitat del Cenacle, menys ho pot fer ara a l'Hort. El seu cor ja està definitivament cuirassat davant de tot gest o paraula; la sort està decidida. La traïció no és d'avui ni d'ahir, no és d'un moment... És un procés d'allunyament, de distanciament, d'insensibilitat..., que va començar fa temps, que no hauria d'haver arribat tan lluny, però que ara ja no hi ha qui l'aturi ni controli... Judes davant de Jesús representa aquesta increïble i misteriosa capacitat humana de rebutjar i destruir allò que estima.

Davant del misteri d'un amor incondicional però, sorprenentment, feble, ens apareix també en aquesta contemplació el misteri d'una impressionant capacitat humana de rebutjar l'amor, de deixar-se prendre el cor per qualsevol déu menor, el misteri d'aquesta increïble força de destruir que tenim els humans... I de pervertir el més noble, el més sagrat: de fer d'un bes el senyal d'una traïció.

A la cruïlla d'aquests dos misteris que té lloc aquesta nit, el misteri d'un Déu que estima incondicionalment i el misteri d'un home capaç no solament d'ignorar, sinó de rebutjar i oposar-se a aquest amor, hi ha la Creu de Jesús, el lliurament de Jesús. A la cruïlla d'aquests dos misteris, el misteri d'un Déu que té un projecte de vida i fraternitat per a la humanitat i el misteri d'una humanitat capaç d'esmenar la plana a Déu, hi ha des del començament de la humanitat tantes creus i tants crucificats com hi ha en la nostra història.

Judes davant de Jesús: Jesús davant de Judes. Tots dos drets. Contemplar-los. A l'Hort. Potser llavors ja les coses no tenien solució: Judes possiblement ja no tenia la capacitat de mirar als ulls Jesús... Però contemplar-los també al Cenacle. Jesús i Judes també cara a cara. Amb una diferència substancial, paradoxal, plena d'evangeli: llavors, en el Sopar, no estaven drets: Jesús no està dempeus, sinó als peus. Aquesta va ser potser l'ocasió perduda per Judes.

I dos breus apunts per acabar. El primer: que és en la incondicionalitat, en la gratuïtat, en l'acceptació de la seva eventual impotència i del seu possible rebuig, quan i com el nostre amor als altres es fa madur com a amor humà i evangèlic,

es fa com el de Jesús. El segon: que és en el cara a cara íntim amb Jesús, en el deixar-nos rentar els peus per ell, en descobrir-lo en els quotidians gestos d'amor que rebem, quan i com el nostre cor es fa sensible per a l'amor i fort contra la traïció.

Contemplem sí, com tantes vegades ho hem fet, Jesús als peus de Simó Pere. Però contemplem encara més Jesús als peus de Judes, als nostres propis peus.